

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

42. De Baptismo, & ejus Effectu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

Queritur IX. Quid veniat nomine pauperum & fabricae beneficiorum, quibus facienda est restitutio? *Res.* Pauperum appellatione etiam venire Monasteria, Ecclesias, & alia pietatis opera. Nomine autem fabricae beneficiorum non tantum venire fabricam Ecclesiae, sed etiam domus, in qua beneficiatus habitat, vel alterius domus opus beneficij pro fructibus colligendis & conservandis extructae, & generaliter quidquid in perpetuum fructuum beneficij augmentum insumitur. *Barb. de Offic. Par. p. 1. c. 8. in fin.*

Queritur X. Quanam sint causa exculantes ab oratione Breviarij, & consequenter restitutione? *Res.* Esse I. naturalem oblivionem. II. Infirmiorem corporalem, ex qua vel ipsa rei evidentia, vel iudicio medici oratio sine magna difficultate, aut corporis periculo fieri nequit. III. Gravem & repentinam occupationem, quae sine scandalo vel notabili damno proprio aut alieno intermitteri non potest. IV. Dispensationem Pontificis. V. Defectum Breviarij & impossibilitatem illud hic & nunc acquirendi, prout haec causa deductus videri possunt apud *Suar. de Hor. Canon. cap. 26.*

Queritur postremo. Utrum is, qui ob aegritudinem, vel aliam causam totum officium recitare non potest, teneatur ad partem recitandam, quam potest? Item an cecus, vel is, qui Breviarium amisit, teneatur recitare eam partem, quam memoria tenet? Affirmativam amplectitur *Suar. d. c. 26. n. 27.* Quod unaquaeque Hora sit per se totum quoddam, & quod per modum Canonici officij convenienter dicitur, monet tamen in casu infirmitatis corporalis non esse id formaliter observandum. Sed *Navar. de Orat. c. 11. n. 15. v. 8. Garc. de Benef. p. 3. c. 1. n. 97.* Lessius *d. l. dub. n. 54.* & alij dicunt, non teneri aliquem ad recitationem

partis minoris, si majorem recitare non possit; tum quod major pars regulariter ad se trahat minorem: tum etiam quod recitatio Horarum sit unum praecipuum, & una actio moralis, quae si non potest integrè fieri, non videtur ab Ecclesia mutilatè praecipua: sicut qui non potest audire totam Missam, non obligatur partem audire; item qui non potest abstinere à carnibus, non tenetur abstinere à coena &c. ut pro contraria sibi sententia adducit *Suar. d. l. n. 22.* Atque hanc sententiam cum *Azor. & Rodriq. probabilem* ait *Laym. de Hor. Canon. cap. 6. n. 1. v. sed dubitari.* ut propterea damnare non aulin eam sequentem, quia plurium DD. autoritate & bonà ratione firmatur. Nec multum urget, quod unaquaeque Hora sit per se totum, & convenienter dici possit, ut argumentatur *Suar.* ex hoc enim non plus evincitur, quam quod convenienter ab Ecclesia ita praecipui potuisset, utrum autem praecipuum sit, ita mutilatè Canonicum Officium dicere, nobis non constat, & in dubio potius liberatio, quam obligatio inducenda est. *L. Arianus. ff. de O. & A.*

TITULUS XLII. De Baptismo & ejus effectu.

SUMMARIA.

1. Insanus debet baptizari, quoniam primum commode potest.
2. Minister baptismi non solennis est omnis homo ratione praeditus, dummodo habeat intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, solennis autem Baptismi ministri sunt Episcopi & Sacerdotes, quoadque etiam Diaconi.
3. Praesente digniore non debet baptizari inferior.
4. Circa Sacramenta extra casum necessitatis semper tenenda est sententia probabilior.
5. In casu necessitatis probabiliter licet baptizanti uti materia dubia.
6. Item abluere partem baptizandi non principalem.
7. Quando

7. Quando dubium occurrit de Baptismo legitime colato, debet repeti sub conditione.
8. In necessitate à Laico baptizatus non debet rebaptizari, nisi rationabile dubium subsit de valore Baptismi.
9. Non baptizatus salvari potest per Baptismum fluminis.
10. Mostra quomodo & qualiter baptizanda?
11. Baptismus debet conferri in Ecclesiis. Fallit in filijs Magnatum.
12. Patrinus tantum debet esse unus, vel ad summum unus & una.
13. Non requiritur certa aetas in Patrinis.
14. Parochus hortari debet, ut Baptizanda detur nomen alicujus Sancti, cujus vitia committatur.

Non repeto hic, quibuscum solennitatibus & ceremonijs Baptismus conferendus sit, nam suppono in his Parochos sufficienter ex suo pastorali libro instructos esse: sed quasdam tantum in dubijs, quæ circa praxin Baptismi frequentius occurrere possunt, resolutiones subnotabo.

Notandum igitur I. Quod parentes & alij, qui curam infantum gerunt, obligentur, ut eos, quam primum commode possunt, ad Baptismum afferant, nulla tamen certa dies determinatur, in qua infans baptizandus sit, propterea consuetudinem singularum Ecclesiarum attendendam monet Laym. in *Theologia mor. lib. 5. tr. 1. cap. 6. sub n. 8.* imò Sotus *dist. 5. q. un. ar. 3.* non improbat illorum morem, secundum quem baptismus in 8. 10. aut etiam 12. diem differtur. Sed tam longam dilationem ego semper dissiuaderem, quamvis enim non semper appareat periculum præmaturæ mortis, semper tamen prudenter timeri debet, ne infans æternæ salutis jacluram patiat, cum improvise mortis quotidiana sint exempla.

Notandum II. Quod minister Sacramenti Baptismi sit omnis homo ratione præditus, etiam non orthodoxus, dummodo habeat generalem intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, & adhibeat materiam ac formam essentialem. *c. in necessitate. 21. c.*

Romanus. 23. dist. 4. de Consecr. Trid. sess. de Baptismo. can. 4. ita tamen, ut impio solennem Baptismum cum ordinario legitime ceremonijs tantum Episcopi & Sacerdotes conferre possint, & etiam iuxta quonlibet sententiam Diaconi, si illis obtruncabilem aliquam causam Baptizatio proprio Sacerdote commissa fuerit. *Cl. in Diaconos. 13. dist. 93. Laym. d. l. c. 7. n. 1.* Alij verò inferiores Clerici & Laici necesse in casu necessitatis, quando scilicet præter periculum mortis subest, ad baptizandum cum simplici ablutione, immersione, infusione aquæ, & prolatione verborum alijs solennitatibus admittuntur; eo quod ordine (ad honestatem, non vero validitatem Sacramenti) observato, ut præter Diaconum non baptizet Diaconus, nec præter Diacono inferior Clericus, nec præter Clerico Laicus; nec præter viro homo. *c. mulier. 20. & c. in necessitate. 21. de Consecr.*

Notandum III. Quod in extrema necessitate multa liceant baptizanti, que alioquin minime licerent. Etenim extra casum necessitatis minister Sacramenti in his, quæ ad substantialia Sacramenti pertinent, non quocumque opinionem probabilem, sed semper certiore & probabiliori loqui debet; verò in casu necessitatis etiam probabilior aliquam prædicare potest; quia utique melius est, dubiam facere salutem infantis morituri, quam desperatam relinquere, eodem modo, quo medici in agone omnia tentant, ut aeger reconvalescat. Nec est, quod tali casu irreverentia Sacramenti timeatur, utpote quam probabilitas sententiæ, vel animæ salvandæ, periculum & timor instantis mortis penitus excludit, non enim *venit temeritas præsumptiois, sed diligentia pietatis*, inquit, Pont. in *l. nulla. 113. dist. 4. de Consecr.* Unde

Notandum IV. Quod baptizans semper quidem adlaborare debeat, ut materiam certam adhibeat, videlicet *aquam elementarem*; nec enim tamen si talem habere nequeat, & infans jamjam agonizet, probabiliter etiam materia dubia uti non prohibetur: cuiusmodi materiae dubiae censentur aquae ex herbis destillatae, jusculum aut cerevisia temperata cocta, lixivium & similes, saltem sub conditione: *si materia haec est idonea.* Martini *tract. de Baptif. disp. 1. diff. 2.* Tanner. *tom. 4. disp. 4. dub. 2. n. 41.* Conjunction. *Pal. de Bapt. punct. 3. n. 2.* Pariter *Notandum V.* Quamvis communiter teneant DD. quod ad valorem Baptismi requiratur, ut nisi totus homo, saltem principalis aliqua pars ipsius abluatur, ut caput, vel pedes, & ita quidem, ut aqua ad ipsum corpus pertingat; nihilominus in casu necessitatis etiam V. g. manus, quam infans ex utero matris exierit, vel pelli secundinae, cui involutus est, aquam aspergi posse, plerique consentiunt. Imo licet alias totaliter in utero matris exiens cum matre baptizari nequeat, quia qui natus adhuc secundum Adam non est, renasci secundum Christum non potest, ut dicitur in *cap. qui in matris. 115. disp. 4. de Cons.* si tamen obstruxerit tam perita foret, ut manu in uterum inserta, proliis corpus aqua perfundere possit una cum prolatione verborum baptismi, ad omnino tolerandum docent plures apud *Laym. d. l. c. 3. sub n. 2.*

Notandum VI. Quod Baptismus ordinarius sine sacrilegio repeti non possit, quia ut de illis Sacramentis, quae characterem in animam recipientis imprimunt, sicut est Confirmatio & Ordo, *Trid. sess. 7. de Sacramentis in genere. Can. 9.* Dico autem ordinarius inquam quoties dubiam facti occurrit, an aliquis sit aliquando baptizatus, v. g. infans expositus, vel a matre in captivitate infide-

lium conflictu natus, &c. aut dubium *Juris*, an quis sit legitime baptizatus, v. g. si sit baptizatus cum materia aut forma dubia: vel in parte non principali: vel quod aqua corpus nudum non contigerit: vel denique baptizans ex postfacto convictus aut confessus fuerit, quod plurimos illegitime baptizaverit, his & similibus, inquam, casibus baptismus repeti potest, & debet, non quidem absolute, sed sub illa conditionata forma verborum, quae praescribitur in *cap. 2. l. 1.* videlicet: *si baptizatus es, non te baptizo; si nondum baptizatus es, ego te baptizo, &c.* unde monet *Barb. de Offic. Par. p. 2. cap. 17.* quod si infans domi in casu necessitatis baptizatus sit; Parochus diligenter inquirere debeat, quis, qua materia, qua forma, in qua parte corporis &c. baptismum contulerit. Sed quid dicendum de illa consuetudine, quae in quibusdam locis viget, quod omnes infantes in casu necessitatis ab obstetricibus baptizati, cessante periculo denuo sub conditione per Parochos rebaptizentur? *Id quidem fieri debere, ut infantes in necessitate laicis baptizati cessante periculo ad Ecclesiam deferantur, & ibi unctiones aliaeque solennitates adhibeantur, s. Spiritus S. 58. §. ecce. causa. 1. q. 1. Sa. V. Baptismus. n. 5. Loel. hoc tit. in fin.* Sed ipsa substantialia baptismi non aliter repetenda sunt, quam si aliqua saltem rationalis suspicio interlit, baptismum non esse modo legitimo per laicum collatum; ut quia persona rudis est, verba inconsueta protulit, vel si experientia constet, in aliquo loco complures esse obstetrices veneficas, quae studio baptismum invalidum conferant. Vid. *Catechif. Roman. Pii V. de Baptif. p. 2. c. 2. n. 43.* Caeterum a fidelibus parentibus natus, & inter fideles educatus, quamvis de ipsius Baptismo certo non constet, nihilominus tam violenter praesumitur, quod fuerit baptizatus,

ptizatus, ut hæc præsumptio pro certitudine sit habenda, donec evidentissimis argumentis contrarium probetur. *c. veniens. 3. in fine. de Presby. non bapt.* Neque in tali periculum damnationis subest, si forsan revera baptizatus non sit; quia per Baptismum flaminis salvatur, si verum desiderium Baptismi habeat, sicut ille, qui baptizari desiderat morte prævenitur, de quo S. August. *in c. 2. de Presb. non bapt.* dicit, *Baptismus invisibiliter ministratur, quem non contemptus Religionis, sed terminus necessitatis excludit.*

10 *Notandum VII.* Quòd si contingat aliquod monstrum nasci (ut nonnunquam ex congressu cum bellijs fieri solet) tunc antequam Baptismus conferatur, diligenter inspicendum sit, an partes principales talis monstri, videlicet caput, & pectus hominis figuram referant, nec ne? Quòd si non referant, Baptismus quoque conferendus non erit, sin autem aliquammodo dubitetur, dilatio facienda est, usque dum natura talis partus melius innotescat, vel certè si periculum mortis instet, baptizatio conditio adjiciatur: *Si tu es homo, ego te baptizo &c.* Sed quid observari debet, si partus propterea sit monstruosus, quòd videatur ex gemellis concretus? *q.* Distingendum esse, an certò constet, esse duos homines, ut quia habent duo diversa capita, quatuor pedes diversos: vel certè dubitetur, ut quia unum tantum caput & duo pectora apparent, &c. Priori casu utrique homini suus proprius Baptismus specialiter impertiendus est. Altero verò casu Baptismus usque ad meliorem cognitionem differri debet, vel instante morte una pars potest simpliciter baptizari, & altera sub conditione, *si non es baptizatus, &c.* Laym. *ubi supra. cap. 6. n. 13.* Castro Pal. *de Bapt. punct. 6. n. 4.*

11 *Notandum VIII.* Quòd Baptismus non debeat conferri in aulis, vel cameris, vel ali-

is privatis domibus, sed dumtaxat in Ecclesia, ubi sunt ad hoc fontes specialiter destinati, nisi tamen subfuerit necessitas, ob quam infans sine periculo ad Ecclesiam deterrere queat; vel nisi fuerint Regum auctoritate filij, quibus etiam conceditur, ut domibus baptizari possint. *Clem. un. hoc tit.* Ita quòd de Principibus dicitur, tanquam materia favorabili ad alias personas dicitur & potentes extendunt quidam apud Boscard. *de Prob. concl. 1001. n. 4.* quòd non saltem admittendum videtur, si talis quo loco consuetudo vigeat, ut principum illustrium filij in suis aedibus baptizentur.

Notandum IX. Quòd de jure canonico non nisi unus sive vir, sive mulier baptismum de sacro fonte suscipere possit, *cap. de Cogn. spir. in 6.* vel ad minimum una, ut novissime statuit Concil. Trid. *cap. 24. de Ref. Matrim. cap. 2.* Quare in eodem *cap. 2.* Trid. ulterius constitutum est, ut Parochus, antequam ad Baptismum conferendum accedat, diligenter de defunctis trinis interroget, neque plures, quam in Concilio determinatum, admittat, debet verò in libro eorundem nomina describere, doceatque eos, quam cognationem spiritalem contraxerint, &c. Porro in his partibus nullam certam ætatem requiri, dummodo rationis capaces sint, & fideles Catholicæ, hominesque boni testimonij, committunt docent auctores, ut videre est apud Bosc. *de Offic. Par. p. 2. c. 17. n. 27. & seq.* non licet in adoptione legali, ubi de successione hereditaria & subiectione adoptari ad adoptionem agitur (ubi proinde inconvenienter majorem minori subijci, eique succedere requiratur, ut adoptans adoptatum plene libertate, id est, 18. annis præcedat, *mon. rem. 4. Instit. de Adopi. alia tamen est ratio in Baptismo, ubi est quaedam regressio in Christo, in quo non differt matrem a fratre,*

in femina, juvenis à sene, & ideo potest quilibet effici pater spiritualis alterius, si ad spirituali illius regenerationem eo, quo requiritur, modo, concurrat, ut etiam adverte Sanch. *de Matr. lib. 7. disp. 61.*

Denum, quod attinet ad nomen baptismi, utique inconveniens est, si id potius ab aliquo gentili, quam Sancto ducatur: propterea rectè monet Barb. *de Offic. Par. d. p. 20. 17. n. 20.* ut Parochus hortetur paternos, & deserentes infantem, quatenus ei nomen alicujus Sancti imponant, cujus patrocinio & tutela vita ipsius inter tot humanos casus commendata sit.

TITULUS XLIII.

De Presbytero non baptizato.

SUMMARIA.

1. Baptismus est janua ad Ecclesiastica Sacramenta.
2. Presbyter non baptizatus baptizandus & denuò ordinandus.
3. Presbyter non baptizatus an validè conferat Sacramenta.
4. Exceptio circa Baptismum & Matrimonium.
5. Sine Confirmatione validè recipiuntur Ordines.

In hoc tit. ponitur casus, quo ordinatio repetenda est, nimirum si quis non baptizatus ordinatus fuerit: est enim Baptismus janua ad Ecclesiam & reliqua Sacramenta, atque sine eo nec licitè, nec validè suscipiuntur, aut Characterem aliquem impromittunt, ut proinde Clericus non baptizatus baptizari & denuò ordinari debeat. *c. 1. & fm. l. 1. c. si quis per ignorantiam. 59. causa 1. quest. 1.*

Porro dubia questio est, inquit Barb. *in Collect. ad c. 2. l. 1.* in presenti textu disputari solita, utrum ille, qui non baptizatus, se tamen baptizatum credens Ordines procuravit assumere, illos receperit, Chri-

stive Corpus conficiat &c. Cui questioni ita respondet Sylv. *in V. Baptismus. d. n. 3.* (ex S. Thoma, cum quo concordant alij etiam DD. apud Barb. *ad c. 2.*) dicit S. Thom. *in 4. dist. 24. quod non baptizatus non potest Ordinem recipere, nec conficere, nec absolvere, pie tamen credi potest, quod summus Sacerdos suppleat, quantum ad ultimos eff. Etus Sacramentorum; & quod non permitteret hoc ita latere, quod inde Ecclesia posset imminere periculum. Alber. tamen putat talem, si ordinetur ad Sacerdotium, conficere, non in virtute sua, sed Ecclesia, quod sum. Ang. sequitur, & falso attribuit S. Thom. sed primum est verum. haec Sylvester *c. l.* Quod non valeant gesta ob communem errorem, quando est defectus in Sacramento ex jure divino dependens, quidquid aliqui fecerint, rectè Sanch. *de Matr. lib. 3. disp. 22. n. 27.* cum citatis ibidem.*

Baptismus autem à tali Sacerdote non baptizato acceptus repetendus haud foret, quia ejus Minister potest esse quilibet homo viator, etiam non baptizatus habens intentionem faciendi, quod facit Ecclesia. *c. in necessitate. 21. & c. Romanus. 23. dist. 4. de Consecr.*

Item nec Matrimonium, cui talis Sacerdos adhibet, repetendum docet Joan. Hon. *l. 1. n. 2.* Ratio esse potest, quia in Matrimonio Parochus, vel Sacerdos non requiritur ut Minister Sacramenti, quod contrahentes sibi ipsis ministrare intelliguntur, sed per modum excellentis testis, unde fit, ut etiam invitus vel excommunicatus validè assistat, Barb. *in Collect. DD. ad c. 1. Trid. sess. 24. de Matr. n. 70. & seq. & facit, quod tradit Sanch. de Matr. lib. 3. disp. 22. n. 91.* valere Matrimonium, licet is, cui concedit Parochus licentiam assistendi Matrimonio, sit merus Laicus, si communi estimatione & errore credebat ut Sacerdos.